

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/226/2018
Identifikačné číslo spisu:	8115226077
Dátum vydania rozhodnutia:	27.03.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Katarína Slováčková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:8115226077.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Q. O., bytom V., U. V. XXXX/XX, zastúpeného advokátskou kanceláriou AK - TARABČÁK s.r.o., so sídlom v Prešove, Hlavná 13, IČO: 36 859 109, proti žalovanej Ravita, s.r.o., so sídlom v Prešove, Budovateľská 63, IČO: 36 469 017, zastúpenej JUDr. Martinom Kirňakom, advokátom so sídlom v Prešove, Vajanského 43, o neplatnosť skončenia pracovného pomeru a náhradu mzdy, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 10 Cpr 7/2015, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 19. decembra 2017 sp. zn. 6 CoPr 3/2017 takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 19. decembra 2017 sp. zn. 6 CoPr 3/2017 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 12. mája 2017 č. k. 10 Cpr 7/2015-103 zamietol žalobu žalobcu a žalovanej priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. V odôvodnení uviedol, že žalobca a žalovaná uzavreli 25. júla 2014 pracovnú zmluvu na dobu určitú do 28. februára 2016 s dátumom nástupu do práce 1. augusta 2014, podľa ktorej mal žalobca vykonávať prácu nákupcu s miestom výkonu práce v Prešove. Listom z 10. augusta 2015 žalovaná so žalobcom okamžite skončila pracovný pomer podľa ustanovenia § 68 ods. 1 písm. b/ Zákonníka práce z dôvodu porušenia povinností uvedených v § 81 písm. b/ Zákonníka práce, ktoré skutkovo vymedzila tak, že žalobca od 3. augusta 2015 do 7. augusta 2015 nenastúpil do práce, svoju neprítomnosť nenahlásil svojmu nadriadenému a ani ju neospravedlnil. Bez vedomia a súhlasu nadriadeného sa nenachádzal v mieste výkonu práce, na základe čoho mu vznikla neospravedlnená neprítomnosť v práci. Okamžité skončenie pracovného pomeru si žalobca prevzal 18. augusta 2015. Listom z 15. októbra 2015 oznámil žalovanej, že okamžité skončenie pracovného pomeru považuje za neplatné pre neexistenciu dôvodov, pre ktoré by bolo možné skončiť pracovný pomer okamžite, keďže od 7. augusta 2015 do 10. augusta 2015 bola u žalovaného vyhlásená celozávodná dovolenka a z tohto dôvodu nebol žalobca prítomný na pracovisku. Žalobca zároveň oznámil žalovanej, že trvá na ďalšom zamestnávaní a je pripravený okamžite nastúpiť do práce, len čo bude vyzvaný k nástupu. Uvedená výzva bola žalovanej doručená 16. októbra 2015. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobca

závažne porušil pracovné povinnosti, a to tým, že sa bez ospravedlnenia nedostavil v dňoch 3. augusta 2015 až 7. augusta 2015 na pracovisko. Nemožno súhlasiť s tvrdením žalobcu, že tomu tak bolo z dôvodu vyhlásenia tzv. celozávodnej dovolenky, keďže štatutárny zástupca žalovanej nariadil žalobcovi individuálne čerpanie dovolenky len do konca mesiaca júl 2015, čo potvrdil aj sám žalobca. Možno vyvodiť záver, že vôľou zamestnávateľa, ktorý nariadil žalobcovi čerpanie dovolenky 22. júla 2015 (streda), bolo, aby sa tzv. celozávodná dovolenka, ktorá začala plynúť 27. júla 2015 (pondelok), na žalobcu v čase od 3. augusta 2015 do 7. augusta 2015 nevzťahovala. Nasvedčuje tomu aj skutočnosť, že konateľ žalovanej ako aj jej ďalší zamestnanec sa v tomto období opakovane snažili so žalobcom skontaktovať, čo potvrdil aj sám žalobca. Ak mal teda žalobca pochybnosť o tom, či sa tzv. celozávodná dovolenka vzťahuje aj na neho, bolo jeho povinnosťou si túto skutočnosť overiť u zamestnávateľa. Zamestnávateľ neurčil žalobcovi čerpanie dovolenky v mesiaci august, ktorý sa tak svojvoľne rozhodol čerpať dovolenku v danom mesiaci, čím porušil pracovnú disciplínu, a to závažným spôsobom. Podľa názoru súdu prvej inštancie bolo v rozhodnom čase aj vzhľadom na samotný počet zamestnancov žalovaného určené iba individuálne, nie hromadné čerpanie dovolenky. Pri posudzovaní toho, či zo strany žalobcu šlo o závažné porušenie pracovnej disciplíny, bolo podľa súdu prvej inštancie zároveň potrebné prihliadnuť aj na postoj žalobcu k plneniu pracovných úloh. Z výsluchov konateľa žalovaného a svedka p. Z. vyplynulo, že žalobca pracoval nezodpovedne, v dôsledku čoho spoločnosti vznikala škoda. Súd prvej inštancie mal za to, že z dôvodu viacdňovej súvislej neospravedlnenej absencie žalobcu v práci boli splnené podmienky na okamžité skončenie pracovného pomeru. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP tak, že úspešnej žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 19. decembra 2017 sp. zn. 6 CoPr 3/2017 na odvolanie žalobcu napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil (§ 388 CSP) tak, že určil okamžité zrušenie (správne skončenie - pozn. dovolacieho súdu) pracovného pomeru z 10. augusta 2015 dané žalovanou žalobcovi za neplatné (I.), vo zvyšnej časti rozsudok zrušil a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (II.). V odôvodnení uviedol, že dôvodom, ktorý zamestnávateľa oprávňuje okamžite skončiť pracovný pomer podľa § 68 ods. 1 písm. b/ Zákonníka práce, je závažné porušenie pracovnej disciplíny. Pre uplatnenie tohto dôvodu okamžitého skončenia pracovného pomeru porušenie pracovnej disciplíny musí byť zavinené. Zavinené porušenie pracovnej disciplíny zo strany zamestnanca musí byť zo strany zamestnávateľa preukázané. Zdôraznil, že tento dôvod pre okamžité skončenie pracovného pomeru zo strany zamestnávateľa spočíva v najvyššom stupni intenzity porušenia pracovnej disciplíny. To znamená, že k porušeniu pracovnej disciplíny musí dôjsť zvlášť hrubým spôsobom. Posudzovanie intenzity porušenia pracovnej disciplíny je ponechané na zamestnávateľa, ktorý by mal pri vyvodzovaní dôsledkov vychádzať nielen z okolností konkrétneho prípadu, ale aj z celkovej úrovne pracovnej disciplíny na jeho pracovisku. Žalovaná ako zamestnávateľ, rovnako ako aj svedkovia pred súdom prvej inštancie vypovedali, že plnenie pracovných úloh zo strany žalobcu bolo po zaučení dlhodobo nedostačujúce, žalobcove nedostatky a chyby v práci museli naprávať jeho kolegovia, pričom v tejto súvislosti dochádzalo aj k vzniku škôd, a to až do takej miery, že bola ohrozená budúcnosť žalovanej. Odvolací súd sa stotožnil s tým, že zamestnanec svojím konaním porušil pracovnú disciplínu, nevykonával svoju prácu riadne a zodpovedne, no nemožno odobrať postup zamestnávateľa, ktorý zvolil najprísnejšie opatrenie, ktoré vyžaduje najvyšší stupeň intenzity porušenia pracovnej disciplíny. V zmysle princípov pracovného práva v demokratickej spoločnosti súd za žiadnych okolností „nemôže tolerovať revanš“ zamestnávateľa voči zamestnancovi, ktorý si svoje pracovné povinnosti riadne neplní. Dôvody, pre ktoré mal zamestnávateľ záujem ukončiť pracovný pomer so zamestnancom (žalobcom) odvolací súd posúdil ako plne dôvodné, no zamestnávateľ mal podľa dovolacieho súdu zvoliť iný postup, a to výpoveď, pričom odcitoval znenie ustanovení § 63 ods. 1 písm. d/ bod 4 a § 63 ods. 1 písm. e/ Zákonníka práce. Pre ozrejmienie nedostatku proporcionality poukázal na úmyselný trestný čin a neporovnanie intenzity porušenia pracovnej disciplíny na účely najprísnejšieho opatrenia, aké Zákonník práce pozná.

3. Proti rozsudku dovolacieho súdu podala dovolanie žalovaná z dôvodov podľa § 420 písm. f/ CSP, pretože odvolací súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, keď svoje rozhodnutie

neodôvodnil vyčerpávajúcim spôsobom zo všetkých relevantných skutkových a právnych hľadísk; tiež z dôvodov podľa § 421 ods. 1 písm. a/ a c/ CSP. Pokiaľ ide o skutkové zhodnotenie, to podľa žalovanej v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu absentuje úplne; žalovaná sa z neho nedozvedela, na základe ktorých skutkových okolností mal odvolací súd iný právny názor ako prvoinštančný súd. Ak odvolací súd zmení rozsudok súdu prvej inštancie z iného právneho dôvodu, vychádzajúceho zo skutočností, ktoré neboli žalobcom tvrdené a ani súd prvej inštancie sa nimi vo svojom rozhodnutí nezaoberal, bez toho, aby strane sporu umožnil sa k novým právnym záverom vyjadriť, prípadne predložiť dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvého stupňa nejavili významnými, odníme strane možnosť konať pred súdom v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Požiadavke dôsledného rešpektovania ústavného princípu dvojínštančnosti občianskeho súdneho konania mohol odvolací súd učiniť zadost' iba kasačným rozhodnutím. Keďže tak nepostupoval, znemožnil žalovanej realizáciu jej procesných práv, lebo jej odoprel možnosť prieskumu správnosti nových, prípadne z pohľadu súdu prvej inštancie dosiaľ bezvýznamných, avšak z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom rozhodujúcich skutkových zistení. K prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP poukázala žalovaná na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 95/2009 z 29. apríla 2010, v zmysle ktorého neospravedlivená absencia zamestnanca v práci môže byť pre zamestnávateľa dôvodom pre okamžité skončenie pracovného pomeru pre porušenie pracovnej disciplíny zvlášť hrubým spôsobom podľa § 68 ods. 1 písm. b/ Zákonníka práce. Odvolací súd sa na jednej strane stotožnil s tým, že zamestnanec svojím konaním porušil pracovnú disciplínu, nevykonával svoju prácu riadne a zodpovedne, avšak na druhej strane zároveň uviedol aj to, že nemožno odobrať postup zamestnávateľa, ktorý zvolil najprísnejšie opatrenie, ktoré vyžaduje najvyšší stupeň intenzity porušenia pracovnej disciplíny. Ak odvolací súd uvádza, že v zmysle princípov pracovného práva v demokratickej spoločnosti súd za žiadnych okolností „nemôže tolerovať revanš“ zamestnávateľa voči zamestnancovi, ktorý si svoje pracovné povinnosti riadne neplní, bolo by namieste, aby toto svoje konštatovanie rozvinul, resp. riadne odôvodnil. Právny názor odvolacieho súdu je neudržateľný aj z dôvodu, že výpoveď v takomto prípade zamestnávateľ prakticky nemôže dať. Ak odvolací súd cituje § 63 ods. 1 písm. d/ bod 4 Zákonníka práce, ide o nesprávny názor, keďže tento výpovedný dôvod zahŕňa tzv. neuspokojivé plnenie pracovných úloh, pričom ide o neuspokojivé pracovné výsledky. Ako jediný teda do úvahy prichádza dôvod výpovede podľa § 63 ods. 1 písm. e/ Zákonníka práce, v zmysle ktorého môže dať zamestnávateľ zamestnancovi výpoveď, ak sú u zamestnanca dôvody, pre ktoré by s ním zamestnávateľ mohol okamžite skončiť pracovný pomer, alebo pre menej závažné porušenie pracovnej disciplíny. Pokiaľ ide o tvrdenie odvolacieho súdu, že žalovaná mala v tomto prípade zvoliť menej radikálne skončenie pracovného pomeru, a to výpoveď, možno sa domnievať, že mal na mysli výpoveď pre porušenie pracovnej disciplíny, pre ktoré by žalovaná so žalobcom mohla skončiť pracovný pomer aj podľa § 68 ods. 1 písm. b/ Zákonníka práce. V takom prípade však zákon ponecháva voľbu druhu skončenia pracovného pomeru na vôli zamestnávateľa, ktorý má právo si vybrať. Odvolací súd však toto právo voľby žalovanej uprel. Podľa názoru žalovanej nie je v právomoci konajúceho súdu pri konštatovaní, že došlo k porušeniu pracovnej disciplíny, vstupovať do voľby zamestnávateľa, aký spôsob skončenia pracovného pomeru si zvolí. So zreteľom na uvedené považuje žalovaná odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu za nedostatočne odôvodnené, nepreskúmateľné, nepredvídateľné, nezrozumiteľné a predovšetkým vychádzajúce z nesprávneho právneho posúdenia. Má tiež za to, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe, pričom tento odklon dôkladne neodôvodnil. Na základe uvedeného žalovaná navrhla, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie; navrhla tiež odložiť právoplatnosť rozsudku odvolacieho súdu do právoplatnosti rozhodnutia o dovolaní žalobcu z dôvodu, že rozhodnutie v tomto dovolacom konaní má priamy súvis s konaním o náhradu mzdy, ktoré prebieha na Okresnom súde v Prešove.

4. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu žalovanej uviedol, že nemožno súhlasiť s tvrdením, že odvolací súd rozhodol „nečakane“ a že porušil právo žalovanej na spravodlivý proces tým, že svoje rozhodnutie založil na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie. Odvolací súd rozhodol zákonným spôsobom, vecne správnym rozsudkom. Žalobca preto navrhol, aby dovolací súd podané dovolanie zamietol ako neprípustné a nedôvodné.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil splnenie podmienok pre odloženie právoplatnosti dovolaním

napadnutého rozhodnutia v zmysle ustanovenia § 444 ods. 2 CSP a v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre to, aby uskutočnil meritórny dovolací prieskum napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je nielen procesne prípustné, ale i dôvodné.

7. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

8. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namieste je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014).

9. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03 (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte odkazuje v zátvorke na „ÚS“, ide o odkaz na rozhodnutie ústavného súdu príslušnej spisovej značky)].

10. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

11. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

13. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

14. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

15. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

16. V preskúmvanej veci žalovaná odôvodňovala prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ a c/ CSP.

17. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p. treba rozumieť taký vadný postup súdu, ktorý sa prejavuje v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, vymykajúcich sa nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktorý tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Pri posudzovaní znemožnenia uskutočňovať strane jej patriace procesné práva, je nevyhnutné skúmať intenzitu zásahu do práva na spravodlivý proces a jednotlivé konkrétne porušenia procesných práv je potrebné hodnotiť v kontexte celého súdneho konania, v kontexte dopadu na ďalšie procesné postupy súdu a možnosti strany namietať alebo zvrátiť nesprávny postup súdu.

18. Žalovaná prípustnosť podaného dovolania a svoju argumentáciu o existencii vady v zmysle § 420 f/ CSP založila na tvrdení, že odvolací súd svoje rozhodnutie založil na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, ku ktorým sa nemala možnosť vyjadriť a mala za to, že postup odvolacieho súdu je potrebné hodnotiť ako vydanie tzv. prekvapivého rozhodnutia. Existenciu vady doplnila i tvrdením o nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozhodnutia.

19. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

20. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

21. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku. Pod nesprávnym procesným postupom súdu treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa znemožnila strane realizácia tých procesných práv, ktoré majú slúžiť na ochranu a obranu jej práv a záujmov v tom-ktorom konaní, pričom miera tohto porušenia bude znamenať nespravodlivý súdny proces.

22. Civilný sporový poriadok v ustanovení § 382 ustanovuje, že ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

23. Vyššie citované ustanovenie má predísť vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí, vychádza z princípu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, ktorý je považovaný za komponent princípu právneho štátu, osobitne princípu právnej istoty.

24. O tzv. prekvapivé rozhodnutie ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, za súčasného naplnenia tej okolnosti, že proti týmto iným (odlišným) právnym záverom odvolacieho súdu, nemá strana konania možnosť vyjadrovať sa, právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvej inštancie, nejavili ako významné. Princíp tzv. „predbežného právneho posúdenia veci“ vychádzajúci z § 382 CSP (tiež por. § 171 ods. 1 CSP) teda súvisí so zameraním sa na dokazovanie sporných skutočností, aby strany sporu dostali príležitosť predstaviť vlastné argumenty týkajúce sa právneho posúdenia veci. Tým by sa mohol predbežný právny názor všeobecného súdu potvrdiť alebo vyvrátiť (III. ÚS 446/2010).

25. V zmysle ustanovenia § 382 CSP, právnym predpisom, ktorý pri doterajšom rozhodovaní nebolo použitý, je právny predpis, o ktorého výklad a použitie nežiadala v priebehu sporu žiadna zo strán sporu. Ustanovenie právneho predpisu je pre vec rozhodujúce vtedy, keď odvolací súd mieni toto ustanovenie urobiť právnym základom pre rozhodnutie vo veci samej.

26. Súd prvej inštancie zamietol žalobu žalobcu proti žalovanej s poukazom na § 68 ods. 1 písm. b/ a § 81 písm. b/ Zákonníka práce, keď dospel k záveru, že žalobca tým, že sa bez ospravedlnenia nedostavil v dňoch 3. augusta 2015 až 7. augusta 2015 na pracovisko, závažne porušil pracovnú disciplínu, čím bola z jeho strany naplnená skutková podstata ustanovenia § 68 ods. 1 písm. b/ Zákonníka práce.

27. Odvolací súd na rozdiel od súdu prvej inštancie dospel k záveru, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné zmeniť, preto určil okamžité skončenie pracovného pomeru dané žalovanou žalobcovi za neplatné a vo zvyšnej časti rozsudok zrušil a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Dôvody, pre ktoré mal zamestnávateľ záujem ukončiť pracovný pomer so zamestnancom (žalobcom), odvolací súd posúdil ako plne dôvodné, no zamestnávateľ mal podľa odvolacieho súdu zvoliť iný postup, a to výpoveď, pričom poukázal na znenie ustanovení § 63 ods. 1 písm. d/ bod 4 a § 63 ods. 1 písm. e/ Zákonníka práce.

28. Keďže rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádzalo z názoru, že z dôvodu viacdňovej súvislej neospravedlnenej absencie žalobcu v práci boli splnené podmienky na okamžité skončenie pracovného pomeru podľa ustanovenia § 68 ods. 1 písm. b/ Zákonníka práce, bolo legitímnym očakávaním, že ak odvolací súd zvolí za základ pre svoje rozhodnutie iné ustanovenie Zákonníka práce, vytvorí žalovanej procesnú možnosť sa brániť, predpokladom ktorej bude, že odvolací súd splní svoju procesnú

povinnosť vyplývajúcu z § 382 CSP. Z pohľadu výsledkov konania na súde prvej inštancie odvolací súd založil svoje rozhodnutie „nečakane“ a nepredvídateľne na iných („nových“) dôvodoch než súd prvej inštancie, pričom žalovaná v danej procesnej situácii nemala možnosť namietat správnosť „nového“ právneho názoru zaujatého až v odvolacom konaní.

29. Zo spisu nevyplýva, že by odvolací súd vyzval písomne strany konania, aby sa vyjadrili k možnému použitiu § 63 ods. 1 písm. d/ bod 4, resp. § 63 ods. 1 písm. e/ Zákonníka práce, ktoré súd prvej inštancie neaplikoval a odvolací súd ich zvolil za základ pre svoje rozhodnutie. Výzva odvolacieho súdu podľa § 382 CSP je potrebná vždy, keď odvolací súd dospeje k záveru, že nárok treba posúdiť podľa celkom iného právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, alebo síce podľa toho istého právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, ale podľa iného ustanovenia za súčasného splnenia podmienky, že toto iné zákonné ustanovenie je pre rozhodnutie veci rozhodujúce.

30. Najvyšší súd už v rozhodnutí publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 33/2011 konštatoval, že pokiaľ odvolací súd nevyzval účastníkov konania v zmysle § 213 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“; odo dňa účinnosti CSP § 382 CSP), aby sa vyjadril k možnému použitiu toho ustanovenia právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní nebolo použité a je podľa názoru odvolacieho súdu pre rozhodnutie veci rozhodujúce, odňal účastníkovi konania možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (teraz § 420 písm. f/ CSP).

31. V kontexte celého súdneho konania ide o tak závažné pochybenie odvolacieho súdu, ktoré znemožnilo žalovanej uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa do 30. júna 2016 ustálila na tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti uvedenej v § 237 ods. 1 O.s.p. (teraz § 420 písm. f/ CSP), dovolaním napadnuté rozhodnutie treba zrušiť; najvyšší súd v týchto prípadoch zrušoval napadnuté rozhodnutia bez toho, aby sa zaoberal správnosťou v nich zaujatých právnych záverov (por. napr. rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 44/2015, 2 Cdo 111/2014, 3 Cdo 4/2012, 4 Cdo 263/2013, 5 Cdo 241/2013, 6 Cdo 591/2015, 7 Cdo 212/2014, 8 Cdo 137/2015). Vzhľadom na to sa dovolací súd ani v preskúmvanej veci nezaoberal ďalšou dovolacou argumentáciou žalovanej týkajúcou sa právneho posúdenia veci.

32. Druhou námietkou žalovanej z jej dovolania týkajúcou sa nepreskúmateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu sa dovolací súd už nemal dôvod bližšie zaoberať, keďže už dôvodnosť prvej námietky viedla k zrušeniu rozhodnutia odvolacieho súdu. Dovolací súd len okrajovo uvádza, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že sama nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná len za vlastnosť (vyjadrujúcu stupeň kvality) rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci (viď § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). S tým názorom sa stotožnil aj ústavný súd (pozri rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015, III. ÚS 288/2015 a I. ÚS 547/2016). Len v mimoriadnych a ojedinelých prípadoch môže nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu zakladať prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP, a to napríklad vtedy, ak rozhodnutie napadnuté opravným prostriedkom ako celok neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, prípadne vtedy, ak odôvodnenie napadnutého rozhodnutia má také zásadné nedostatky, ktoré sa svojou povahou, intenzitou, významom a právnymi následkami blížia k „justičnému omylu“. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva totiž princíp právnej istoty môže ustúpiť iba výnimočne, a to za účelom zaistenia opravy základných vád alebo justičných omylov (pozri Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003) a napravenia „väd najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“, ale nie z dôvodu právnej čistoty (pozri Sutjyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009). Po preskúmaní spisu dovolací súd nezistil, že by v prejednávanej veci išlo o takýto extrémny prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 220 ods. 2 CSP, ktorý by bol dôvodom pre uplatnenie (ako výnimky) druhej vety stanoviska R 2/2016.

33. Vzhľadom na uvedené možno uzavrieť, že dovolanie žalovanej je nielen procesne prípustné, ale i

dôvodné, a preto je potrebné rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 CSP v spojení s § 450 CSP).

34. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

35. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.